

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Venerabilis Patris Thomæ à Jesu ... Opera Omnia

Homini Religioso Et Apostolico Tam Qvo Ad Vitæ Activæ, Qvam Contemplativæ functiones utilissima, Duobus Tomis Comprehensa. In Qvibus Singlari Pietate, Varia Ervditione Clariori Et Breviori Stylo Continentvr Et Explicantvr ...

Tomás <de Jesus>

Coloniæ Agrippinæ, 1684

Caput XII. De abstinentia carnum.

urn:nbn:de:hbz:466:1-38601

CAPUT XII.

De abstinentia carniū.

TEXTVS.

AB esu carniū abstinēas, nisi pro infirmitatis, vel debilitatis remedio sumantur. Et quia vos oportet frequentius mendicare itinerantes, (ne sitis hospitibus onerosi) extra domos vestras sumere poteritis pulmenta coctā cum carniū; sed & carniū supra mare vesci licebit.

GLOSSA XII.

OLim in Regula Alberti primitiva, antequam mitigatione aliqua temperaretur, circa abstinentiam carniū distinctior observantia præcipiebatur: era enim in illa hac ratione scriptum; Ab esu carniū semper abstinēas, nisi pro infirmitatis, aut nimis debilitatis remedio sumantur. In mitigatione verò (ut vidimus) ablata est illa particula (Nimis) & insuper additum est, ut navigantibus, carniū; itinerantibus verò pulmentis cum carniū coctis vesci liceat. Cujus permissionis non meminit Albertus ut supra.

Ex hoc igitur capite sequentes colliguntur conclusiones. Prima est: Ad abstinentiam carniū omnes fratres tenentur. Secunda: Carniū vesci licet infirmis, debilibus, & supra mare navigantibus. Tertia: Itinerantes fratres frequentius mendicare tenentur. Quarta: in itinere extra domos nostras pulmenta cum carniū coctā sumere licet.

Simile statutum apud D. Bened. c. 36. sua Reg. & Cap. 39. reperitur. Concordat cap. carniū de consecrat. dist. 5. Reg. Monach. h. o. rum Cap. 11. Et Monacharum. Cap. 35. Carniū. 2. p. Cap. 10. n. 2. 4. De cibis fratrum itinerantium Regula Francisci. Cap. 3.

IN TEXTV

ibidem.

Ab esu carniū abstinēas.

Circa hanc primam hujus capituli partem duo se offerunt examinanda. Primum, Quare, cum usus carniū licitus sit, nobis prohibeatur? Secundum, Quid hic nomine carniū comprehendatur?

DVBIUM I.

Quare cum usus carniū ex se bonus, & licitus sit, nobis à Regula interdicitur?

Duo extremi hereticorum errores circa abstinentiam à Carniū.

Scendum est, (quod & breviter attingam,) de abstinentia à carniū duos in Ecclesia contrarios errores extitisse. Primus fuit Evonitarum, qui (ut refert Epiphanius hæres. 30.) omnium animalium carnes immundas esse dicebant: contra quos scripsit Paulus prima, ad Timoth. 4. dicens, In novissimis temporibus erunt homines in hypocrisi loquentes mendaciam, prohibentes nubere, & abstinere à

cibi, quos DEUS creavit ad percipiendum cum gratiarum actione fidelibus, & hi, qui cognoverunt veritatem: quia omnium creatura DEI bona est. Hæc Paulus. Pugnare præterea contra hos aperte Christi Domini & Apostolorum exemplum, qui (ut ex Evangelio constat) in cæna agnum typicum comederunt.

In aliud verò extremum erroris alij inclinaverunt hæretici, affirmantes, nullos omnino cibos, nulloque tempore debere Christianis prohiberi: hujus hæresis auctor fuit Jovinianus, qui (refert D. Hierony. lib. 2. adversus eundem) docebat, abstinentiam à quibusdam cibis nihil omnino proficere. Clarius tamen & acrius nostri temporis hæretici, ciborum delectum, tum illum, qui aliquibus diebus ab Ecclesia servatur, tum etiam, qui perpetuò à Religiosis quibusdam colitur, tanquam superstitiosum & inanem impugnant. Hujus factionis hæc nostra tempestate auctor fuit Lutherus, insectator Calvinus, Brenzianus, Centuriatores, & Kemnitius apud Bellarminum Tomo 3. de bonis operibus in particulari lib. 3. Cap. 3. Duo autem præcipua sunt, (& quæ ad nostrum attinent propositum) quæ ab Hæreticis in carniū abstinentia damnantur: primum, quòd videamur nos rejicere aliquos cibos, tanquam per se malos: secundum quòd abstinentiam à carniū meritoriam esse censeamus, & cultum DEI ex re indifferenti factimus.

Primus horum error facile convincitur ex Ecclesie statuto: dicitur enim de consecratione distinctione 5. Cap. carnem; Cuique monacho carnem nec gustandi nec sumendi est concessa licentia: non quia nempe creaturam DEI judicemus indignam, sed quia carniū abstinentia apta, & utilis Monachis estimatur. Ex his ita dicitur clarè constare, Ecclesiam Religiosis carnem non prohibere, quia carnes immundæ sunt, ut falso calumniantur hæretici, præterea, nec Monachi à carniū abstinere, quia eas putent immundas, sed potius severioris, & distinctioris abstinentiæ zelo. Unde in Religionibus carnes non interduntur, quia illicitæ & malæ sunt, sed quia magis expedit ad suum institutum, carniū non vesci. Et constat, quia etiam Monachis ægrotantibus uti carniū conceditur: non ergo eas immundas reputant.

Adde etiam, quia ob prædictam rationem alijs cibis Monachi non utuntur, & tamen eos non immundos judicant: ut de Joanne Baptista, qui Monachorum princeps fuit, ab omni cibo & potu, præterquam à locustis & melle silvestri, se abstinuisse, Matth. 3. legitur: ac de Monachis Divo Chrysostomo contemporaneis ipse Hamilia.

Observa
admi-
randam
abstinen-
tiam ve-
terum
mona-
chorum.

14. in. Epist. ad Timot. ait: Neque pretiosa pulmenta ap-
ponentes, sed solum panem & Salem, hi vero olera ap-
ponentes, si vero, qui imbecilliores sunt & leguminibus
potantur. Hier. de custodia Virginianis, sic de Mona-
chis loquitur: De cibis vero & potu, taceo, cum etiam
languentes aqua frigida utantur, & eorum aliquid ac-
cepisse, luxuria sit. Et infra: Vivitur pane, leguminibus,
& olivibus, quæ sale solo condiantur. Cassian. lib. 4. in-
stitut. Cap. 11. apud Ægyptios Monachos tantam
docet abstinentiam servari, ut summæ reputentur
deliciæ, si herbarum sale conditæ ad refectorem Fra-
tribus apponantur: & lib. 5. Cap. 23. pane solo san-
ctos Eremitas fuisse enutritos, commemo-
rat.

De quo argumento plura nobis alia testi-
monia & exempla Basil. in Reg. sus. interrogatio-
ne 19. & 20. ex Bernardo in Apologia ad Guillel-
mum, & Epist. 321. ad Fratres de monte Anastasio, &
in illa celebri, quam ad Fratres de monte DEI,
spiritu divino rescripsit, ex Hugone Victorino
Tom. 2. lib. 2. de claustr. anima, & denique ex D.
Bonaven. lib. 2. pharetra Cap. 22. licet desumere.
Ex quibus non solum à carnibus, sed ab alijs et-
iam cibis monachos abstinoisse, constat: non quia
illos repulserunt immundos, sed ob majorem cor-
poris castigationem: ut & sic major DEO obse-
quium præstarent.

Quoad secundum verò, quod damnant hæ-
retici, nempe, catholicos affirmare, abstinentiam
carnium esse meritoriam, & sic de re indifferenti
cultum DEO exhiberi: concedimus libenter, hanc
unam esse causam, neque ob id tamen ex re indif-
ferenti DEO holocaustum offerimus. Nam si hæc
abstinentia bono fine fiat, ut quando ordinatur
ad castigandum corpus, ad moderandas passio-
nes, & ad subjiciendum illud spiritui, ut liberius
DEO vacet: tunc carniū abstinentia bona, &
meritoria est, ut communis tenet Theologorum
sententia. Ob quam etiam rationem, jejiniū, licet
secundum se indifferens sit, si tamen aliquo
prædictorum fine coherescerit, ad virtutem tem-
perantiæ pertinet, ac proinde & ad cultum DEI:
ut Patres passim docent, qui videndi sunt apud
Bellarmin. ut supra Cap. 11.

Communi-
nis Theo-
logorum
sententia.

Legend.
preclar.
commen-
tar. nost.
Francisci
in hoc
Cap. Reg.

Ex dictis eruenda est propositi dubij resolu-
tio. Licet enim carniū esus se bonus, & licitus
sit, earum tamen abstinentia utilissima est, tum
propter dicta, tum etiam, quia Religio schola est
penitentiarum ac virtutum, ad quam pertinet in pri-
mis abdicatio omnium voluptatum, mundi deli-
ciarum, ac jucundarum & mollium aliarum re-
rum: quod potissimum medium est, ut in hæc
Schola virtutes ac penitentiarum exercentur. Nam
proculdubio hoc ipsum, quod est, catere rebus
dulcibus ac alijs hujusmodi emolumentis, valde
grave ac molestum nobis solet esse. Et cum carnes
tam terrestrium, quam volatiliū animalium mag-
gis nutriant, & delectent ex genere suo, quam cæ-
teri cibi, cum sint humanæ carni propinquiores,
fit, ut avidius illæ appetantur, & majori gula etiam
edantur. Præterea carniū alimenta materiam
generationis magis augent: & sic difficilius appeti-
tus sub ratione comprimitur: his enim cibis caro
impinguatur, & appetitus roboratur, ac proinde
major contra spiritum pugna insurgit.

Quare Divus Hieronymus lib. 2. adversus
Jovinianum, esum carniū, docuit, esse semina-
rium libidinis: & lib. 5. ex instituto probat contra
eundem Jovinianum bonam esse abstinentiam à
carnibus, & vino: & Basilii in Hexæmeron homi-

lia 11. sic ait: Veruntamen etiam nunc ad imitatio-
nem vitæ in paradiso nos ipsos reducere volentes,
vitalis his variæ materiæ eduliorum voluptatibus,
ad illam vitam, quantum possibile est, nos ipsos re-
ducimus, fructibus, & seminibus, & nucibus ac
foris putamen durum habentibus fructibus ad
vitam degendam venientes. Horum verò superflui-
tatem velut non necessariam repudiamus: non
enim abominabilia sunt propter Creatorem, non
tamen eligenda propter carnis delicias, ac volup-
tatem. Hæc Basilii.

Ob hanc ergo rationem, & ob alias, quæ ex
superioribus colliguntur, esus carniū in multis
Religionibus sanctissimè est prohibitus. In primis
Benedictus in sua Regula Cap. 39. Carniū verò
(ait) quadrupedum omnino ab omnibus abstineatur
comestio, præter omnino debiles, & aegros. Ubi, argu-
mento sumpto à majori, & volatiliū etiam ani-
mantium carniū esum prohibet. Idem strictis-
simè in Carthusianorum itatutis cavetur, ut infra
latiori sermone dicemus: servaturque ista lauda-
bilis consuetudo in alijs Religionibus, ut Camal-
dulensium, & Minorum: & hi, non solum car-
nibus sed nec lacticijs vesci licet: imò & omni-

D. Cap.
carnem,
& Cap.
cum ad
monasterio,
de statu
Monachorum.

bus Monachis iure canonico id præcipitur, ut pa-
tet ex dicto Cap. carnem 5, distinct. & Cap. cum ad
monasterio, de statu Morach. Servat etiam hoc,
licet non ex Regula, Dominicanorum sanctissima
familia. Inter has verò Religiones duplex disci-
minis ratio invenitur. Prima, quia ex Regula hanc
abstinentiam Carthusiani, (quibus constitutiones
pro Regula sunt.) Benedictini, & nos solum acce-
pimus: alijs verò proprijs tantum Constitutioni-
bus id præcipitur. Secunda est, quòd alij laxius,
alij strictius, alij verò strictissimè prædictam absti-
nentiam servant. Nam Carthusiani, etiam immi-
nente morte, carniū non vescuntur: in nostra
vero Religione, & in alijs, ut sunt Camaldulenses,
tantum in infirmitatibus. In alijs verò extra Refe-
ctorium, vel certis quibusdam diebus, sive ex dis-
pensatione, sive ex quovis alio titulo permittitur
est carniū vesci. Et denique primos illos Eccle-
siaz primitivæ probatissimos Monachos, qui sub
divi Marci disciplina in Alexandria floruerunt, Euse-
bius Cæsariensis lib. 2. historiarum Cap. 17. à carni-
bus abstinoisse refert. Et si quis vitas sanctissimo-
rum Eremitarum percurrat, omnes etiam à carni-
bus abstinoisse comperiet.

Quadragesimali
abstinentia non
abbreviati
vitam docet
nost. Anton.
loc. cit. juxta
edition.
Colonien-
sis. n.

In hac tamen abstinentia difficultate non
cater, quòd cum ejus causa vita humana abbrevie-
tur, videtur contra legem naturæ esse, qua cautum
est, ne quis sui homicida crudelis existat. Hoc du-
bium præcipuum locum habet in strictissima
Carthusianorum abstinentia: qui non solum ad
tempus, sed perpetuò, etiam in ægritudinibus om-
nino mortiferis, à carniū abstinere tenentur.
Propter quod, quidam eorum surrexerunt æmuli,
qui hanc Constitutionem irrationabilem & cru-
delem appellant, & votum stultum, quod de præ-
dicta abstinentia sit: & sic universaliter affirmant,
teneri Carthusienses non abstinere à carniū in
articulo mortis, nulla habita ratione scandali, id
est, quamvis scandalum sequatur. Hanc senten-
tiam amplexi sunt Martinus à Magistris quest. 2. de
abstinentia, Medina Complutens. C. de jejuniis quest.
4. ad ultimum argumentum, Sylvest. verbo (jura-
mentum 4.) §. 10.

432. cum
pluribus
Austri-
bus ab
ipso rela-
tis inter
quos est
R. sinu.
Caram-
mel in
vita V. P.
Dominici
27 ESU
MARIA
lib. 6. cap.
2. & nost.
Joan.
Beetius
in praecep-
ta decalo-
gi præ-
cept. 3.
Expositi.
4. cap. 2.
fa.

Mitius vero sentit secunda sententia Carthu-
thufianis in dicta ægritudine constitutis, & cum
scandalo vesci carniū non licere, posse tamen id

IESU
Spirit.
II
IT
26

facere in duobus casibus; primo si Carthusiani alium cibum non habeant: secundo, si desperetur omnino de aegro vita, nisi illi ministrantur carnes, & utrobique esse scandalum. Ita docuerunt Gerson *titulo de abstinentia Carthusianorum*, qui habetur *Alphabetico 39. (O.)* & Major in 4. *distinctione 38. questione 4. conclusione 5. Adrianus quodlibet. 1. cum argumentis artic. 3. ad nonum. Victoria vero alia via procedit: in relectione enim de temperantia num. 8. duo circa hanc Carthusianorum abstinentiam affirmat: primum licere Carthusiensibus in aegritudinibus mortiferis constitutis à carnibus abstinere, imò & laudabile esse, etiam si nullum scandali periculum imminet: secundum ejus dictum est, licere etiam prædictis, carnibus vesci: imò si Constitutio in tali periculo id prohiberet, intolerabilis esset, si vel scandalum timeatur, si non. Nituntur autem hæc opiniones optimis, & apparentibus rationibus, quas omittere ideo detrectavi, quia non multum ad nostrum institutum conducunt.*

Breviter tamen, ut certius, & probabilius in hac re primo statu, Carthusienis statum, optimum & laudabile esse. In primis id patet: quia ab Ecclesia hoc statutum fuit: semper laudatum & approbatum, imò & fortè ratione hujus abstinentiæ, Carthusianorum Religio, ut strictior, & perfectior ab Ecclesia judicatur. Et, ut omnibus clarius de hac Constitutione constet, ejus verba præmittamus, quæ talia sunt: Quia secundum sanctam nostram Ordinis consuetudinem, à sanctis Patribus nostris introductam, omnem etiam carnium, & cibum quemcumque, qui ex carnibus quomodolibet constat, si per modum cibi, si per modum porionis, aut sorbitionis sumatur, à nostro proposito abjecimus, statumque, ut quicumque nostri Ordinis professor, hujus tam laudabilis constitutionis transgressor fuerit &c. Si Prior, aut Vicarius, aut Procurator hoc fecerit, tanquam ipsius suæ professionis calumniator, & transgressor, obedientiam perdat, & vocibus, ac locis debitis, & ceteris obedientiis Ordinis careat in æternum. Deinde simplicibus Monachis hæc pœna statuitur: & postmodò eadem Constitutio ad moniales extenditur. Hæc est Constitutio, quæ circa abstinentiam carniū in Carthusia observatur.

Et quamvis in hac Constitutione non exprimitur, illius obligationem & mentem extendi etiam in periculo mortis naturali: moribus tamen ita receptum est in hac Religione, ut nulli aegroti, etiam in extremis, carnes ministrantur, neque aliquid carnis conditum ab eo comedatur. Tam igitur eorum statum, quam consuetudinem latè defendunt Gerson, & Major (ut supra,) & plures alij, inter quos Arnoldus de Villanova, quem summum medicum, & Theologum appellat D. Antoninus 3. *par. summa titul. 16. cap. 6. parag. 5.* atque in hujus rei confirmationem ejus verba refert, ait ergo Antoninus ex mente Arnoldi, *Quoddam contrarium asserere, est falsum & phantasticum, & probat quoddam hæresim.*

Nam ad versatur (inquit) approbationi, & tolerantie Romanæ Ecclesiæ, & fingit novum dogma in pertinentibus ad utilem statum Fidelium, ponendo, quandoque à mortis periculo non posse sine usu carniū liberari; & sic ad vitæ longitudo carnium usum necessarium: quod est falsum. Nam, (ut dicit,) virtus vitalis deficit, aut per malitiam morbi illam resolventis, aut propter defectum alimenti, per quod habet conservari, vel

restaurari. Primo casus probat per dictum Hippocratis dicentis, quòd si præ foris morbi cibus exhibeatur, suffocationis vel aliter gravamine superaddito, coguntur vitam finire celerius: deficientibus autem propter penuriam alimenti, si denegetur cibus, & medicationi subdantur, expirant velocius, tabescti. Patet per id, quòd deficienti propter morbi magnitudinem non proficiunt, sed nocent carnes: sed deficientibus propter alimenti penuriam, proficiunt. Sed probat, plus competere vinum mediocriter somptum, maxime aromaticum & vitella ovorum mediocriter mollia, ideo quòd velocissima digestionem convertuntur in laudabilem sanguinem & multum, & quasi sine facibus.

A carnibus autem, & ceteris alimentis aliqua prædictarum conditionum deest.

Concludit ergo, quòd ad virtutem vitalem vel cognitivam plus confertur supra dicta, quam carnes, licet faciat ut, quòd ad confortandum virtutem morivam, plus competant carnes: quam, dicit, (inducendo Galenum,) scilicet, confortationem virtutis motivæ non esse in aegris necessariam, quia modicum egent ipsius operatione: ergo nec egent necessario usu carniū: sed bene usu vini.

Apostolus: Modico vino uterè propter somnium &c.

Vinum enim lætificat cor hominis. Cor autem est principium virtutis vitalis, quæ confortatur per cordis lætiam.

Sed & in dicto Ordine multi senescunt, & vivunt etiam Octogenarij. Et ante diluvium non comedebantur carnes, *distinctione 35. Cap. ab excordio*, & longius vivebant. Hæc omnia Antoninus ex Arnoldi sententia. Postea vero ex propria sic addit: Et hæc scripta sunt, ut Religiosi, qui secundum Regulam suam, vel Constitutiones non debent carnibus vesci, credant, per talem abstinentiam carniū non sibi abbreviari dies, si hoc observant, nec pro quacumque debilitate carnes comedant: & contra illos, qui hoc non observant, ad excusandas excusationes in peccatis, allegantes sine usu carniū sanos non posse vivere. Hæc Antoninus ut supra. Habent præterea Carthusiani plura medicorum suffragia, quæ prædictam Arnoldi sententiam defendunt: ac proinde licitum est & sanctissimum tale Religionis institutum.

Secundò, si verum sit quod Arnoldus & alij medici asserunt, si non, hoc est, si possit dari aegritudo, quæ non aliter ac usu carniū curari possit, si vel talis non detur (ex quibus primum mihi probabilis apparet, quia negari non potest, aliquando fastidium generari aegroti, ita, ut aliis cibis quam carnibus vesci non possit:) adhuc tamen existimo, tam publice quam secretè, tam existente scandalo, quam cessante, non solum licere Carthusiensibus à carnibus abstinere, etiam in periculo vitæ propter aegritudinem constitutis, verum etiam necessarium esse. Hæc sententia aperte est Navarri de Regularibus *consilio 10. numer. 6.* qui expressè affirmat, hoc Carthusianorum statutum obligare ad mortale.

Sentiunt hoc etiam peritissimi nostri temporis neoterici, eo nixi fundamento, quòd, cum hoc statutum antiqua consuetudine interpretetur, ita, ut receptum sit ut obliget in articulo etiam mortis, videtur satis licitum esse, tali statuto obedire. Et quod hoc liceat, optimè satis probat Victoria (*ubi supra.*)

D V B I V M II.

Quæ sint, quæ comprehenduntur nomine carniū?

Secundum verò, scilicet, quod ad hoc tenentur, probant isti authores: quia ex transgressione hujus instituti in hac parte, relaxatio omnino poterat in rigore & severitate Regularis disciplinæ: aliaque adducunt, quæ pertinere videntur ad rationem justitiæ legalis.

Mihi verò non aliter hæc sententia vera, & probabilis videtur, quam si in prædicto Ordine hæc transgressio fuerit interpretata, ut lethalis, ac proinde quod illa consuetudo obliget ad culpam mortalem: cujus contrarium affirmat Petrus Sutor, hujus instituti professor, in historia sui Ordinis lib. 2. titul. 3. Cap. 8. & idipsum in prædicta Religione communi consensu receptum existimo. Et ideo, ut verior & probabilior nobis placet opinio Victoriz. Ne quicquam his obstat justitiæ legalis ratio: quia idipsum etiam procederet in omnibus aliis Constitutionibus omnium Religionum, maxime in illis, quæ potissimum ad earum observandum institutum conducerent: cujus contrarium praxis, & communis Religionum usus declaravit.

Ad rationem Dubii respondetur, quod quamvis præceptum naturale sit tuendi vitam à quocunque periculo mortis, & illam conservandi: non tamen præceptum hoc absolute obligat, sed tantum in eo casu, in quo non addit causa rationabilis amittendi propriam vitam: nam si hæc occurrat, tollitur obligatio hujus præcepti.

Quia (ut rectè Victoriz, ubi supra) potest quis ratione patientiæ permittere, se occidi ab alio, aut in bello se exponere periculo mortis pro defensione patriæ. Uxor etiam assistens marito laboranti peste, aut morbo contagioso, etiam si sit probabile periculum vitæ, non peccat. Nec tenetur quis uxorem ducere, etiam si aliquando necessaria sit ad vitæ conservationem: sed potest castitatem servare cum periculo vitæ. Quare si justa, & honesta causa secundum prudentiam boni viri addit: possumus de vitæ, & de remedio illius non curare: imò laudabile & heroicum opus virtutis aliquando erit. Hac etiam de causa, licitum & laudabile est in articulo mortis, paratum stratum relinquere, & humi aut in alio aspero loco vitam finire, sive ad imitationem fiat Domini nostri JESU Christi, in patibulo Crucis vitam finientis, sive ad exemplum aliorum: præcipuè, si sit vir insignis in aliqua congregatione aut Religione, qui id faciat, ut legitur Divum Jacobum Apostolum, Divum Martinum, ac Divum Franciscum propriam vitam sanctè ac pauperimè terminasse. Tunc igitur, quando quis vitam ob Regulæ observantiam finierit, justa, & rationalis causa non immeritò censeri debet, amor, & reverentia propriæ Regulæ, & utilitas, quæ sequitur ex disciplina Religiositate observata: ut tollatur naturalis obligatio tuendi propriam vitam. Et ne rigor, ac disciplina Religiosa tepescant, non solum à carnibus abstinere extra ægitudinis tempora (ut nos servamus,) & aliis cibis uti, quibus forsân, juxta quorundam opinionem imperceptibiliter vita abbreviatur, licebit: veram etiam abstinere à carnibus in infirmitate ipsa cum periculo vitæ, ut Carthusiani tenentur facere, vel ad minus possunt licitè facere.

Pro hujus Dubii resolutione supponendum est, quod licet aliqua sint, quæ verè & propriè carnes non sint, neque appellentur, ex carnibus tamen ortum, & originem trahunt: ut sunt ova, & lacticia. Alia sunt, quæ licet propriè carnes non possint dici, tamen maximam cum eis propinquitatem habent: ut sunt sanguis, lardum, sagimen, sive pinguedo. Alia verò, quæ licet à carnibus originem non habeant, ex conjunctione tamen ad illas magnam earum virtutem, & substantiam participant: ut jus, in quo carnes decoquantur. Et denique alia sunt, quæ licet carniū substantiam in se non suscipiant, ex simultanea tamen decoctione aliquam qualitatem, & excellentiam acquirunt: qualia sunt legumina cum carnibus cocta. De his igitur inquirimus, an sub prohibitione carniū à Regula facta, prædicta omnia etiam prohibita esse censendantur?

Quoad primum de lacticiis & ovis, in primis expressè id affirmare videtur Divus Gregorius Cap. denique 4. distinctione, ubi ait: Par autem est, ut nos, qui his diebus à carnibus animalium abstinemus, ab omnibus quoque, quæ sementinam trahunt originem carnis, jejunemus: à lacte (videlicet) caseo, & ovis. Et colligitur ex Cap. Presbyter 82. distinctione. Nam, ut Divus Hieronymus ex sententia veterum Ægyptiorum lib. 2. contra Jovinian. refert, Ovum, & lac nihil aliud esse videntur, quam caro liquida, & sanguis albus. Quare Manichæus, ut auctor est Divus Thomas 1. ad Tim. 4. sicut prohibebat omni tempore esum carniū: ita etiam ovorum.

Contrarium tamen hujus probabilis videtur: quia ova, & lacticia carnes non sunt, licet ex animalibus, quæ carnes habent, originem ducant. Neque hoc argumentum ullo modo urget: Hæc procedunt ex hujusmodi animalibus, ergo sunt carnes. Nam cum ex eorum semine generentur, & semen caro non sit, utpote quod ex lapsu stuitate alimenti procedit: ipsa etiam lacticia, vel ova carnes non sunt, neque ad carnes reducuntur. Tum etiam quia licet ex carnibus generentur, & carnes verè essent, (quod omnino falsum existimo:) adhuc tamen parum obstaret, quominus ovis ac lacticiis nobis uti liceret: quia id expressè in Regula conceditur, ubi supra Cap. 8. & præcedenti in illa verba, Aliquot animalium, tradidimus. Sicque consuetudine omnium Religionum interpretatum est, ut etiam apud Carthusienses, qui strictissimam omnium carniū abstinenciam servant, ovorum ac lacticianorum usus non interdicatur.

Ad auctoritatem Divi Gregorii in dicto Cap. Denique & d. Cap. Presbyter, Respondeo, ibi non probari, quod ex eo, quod alicui carnes sint prohibita, etiam sint ea, quæ ex eis originem trahunt prohibita: sed tantum, (quod par est, & maxime rationale,) ut, sicut in jejunis Quaresimalibus servatur abstinencia à carnibus: ita etiam in eisdem jejunis servetur abstinencia ab his, quæ ortum, sementinamque trahunt à carnibus originem: quia intentum Ecclesiæ in his jejunis est, eos cibos interdicere, quorum

us maximè delectat, & ad venerea provocat: eorummodi sunt carnes animalium in terra nascentium, & quæ ex eis procedunt, ut sunt lacticia ex gressibus, & ova ex volatilibus: ut optimè ratiocinatur D. Thom. 2. 2. q. 147. art. 3. Imò Ecclesia in aliis extra Quadragesimam jejuniis solum carnes prohibet: ut nos Cap. 11. de *jejunio*, dubio ultimo adnotavimus: & Fideles licitè lacticiis & ovis utuntur, ubi non est contraria consuetudo. Ad D. Hieronymum Respondeo, ejus verba esse intelligenda, quasi remotè de carne & sanguine.

Quoad secundum verò, an lardum, sagimen sive pinguedo, & alia hujusmodi, nomine carniū comprehendantur, majus dubium est. Et in primis videtur, eodem modo in his philosophandum esse, ac de ovis & lacticiis diximus: cum par in omnibus ratio appareat: ac proinde, quod nomine carniū non comprehendantur.

Vera tamen resolutio sit, nomine carniū hæc omnia in nostra Religione prohiberi. Quod firmissimè probo, tum ex Regula ipsa, tum ex consuetudine, tum etiam ex jure. Et in primis ex Regula. Nam cum in prima Regula *Alberti* absolutè esus carniū sine exceptione ulla interdiceretur: *Innocentius IV.* postea in mitigatione permisit, ut itinerantes uti possint pro cibo pulmentis coctis cum carnis. In qua exceptione sive concessione duo consideranda sunt. Primum, ex hoc ipso, quod permittitur solum edere pulmenta cum carnis cocta, tacitè & quasi per necessariam sequelam, cætera prohiberi. Nam si nomine carniū non prohibentur in regula sagimen, pinguedo, jus aut pulmentum, supervacanea esset hæc permissio, sive exceptio. Quare cum sit exorbitans à generali Regula concessio, sive exceptio, de aliis Regulam firmat in contrarium: hoc est, eo ipso, quod statuit licere pulmenta cum *carnis cocta*, cætera denegat ac prohibet.

Præterea considerandum est, pulmentum minus ad carnes accedere (ut in initio hujus dubii adnotavimus) quam sagimen, sive pinguedinem. Nam illud tantum quasi qualitatem quandam participat, hoc verò quasi substantiam suam à carnis innatam habet. Quare si tantum Regula permittit pulmenta cocta cum carnis, idque ita arctè & strictè, ut fiat solum pro itinerantibus: à fortiori pinguedinem, sagimen, & alia similia expresse denegavit.

Secunda ratio sumitur à consuetudine: quia jam in nostra Religione id communi interpretatione, & consensu receptum est: & nequam horum usus in monasteriis nostris admittitur.

Cap. de Terriò ex jure ipso deduco. Nam Cap. de *esu carniū*, de consecratione *distinctione* *tertia*, cavetur, ut feria sexta Christiani omnes à carnis abstineant: in Ecclesia verò communi interpretatione & jure receptum est, quod ibi nomine carniū non solum carnes ipsæ, sed etiam sagimen, lardum, pinguedo, &c. prohibeantur: quod non fieret, si hæc nomine carniū non comprehenderentur. Ergo similiter in nostra Regula nomine carniū prædicta omnia censentur prohibita.

Ad rationem in contrarium responderetur, longè aliam esse rationem de ovis & lacticiis, ac est de pinguedine, sanguine, & aliis: quia

ova, & lacticia plus distant, & per plures transmutationes à carnis semine inam trahunt originem: ac sanguis, pinguedo, vel sagimen quasi immediatè à carnis oriuntur, ac proinde majorem consanguinitatem habent cum ipsis. Quare lacticia & ova affinitatem; pinguedo verò, sagimen &c. quasi consanguinitatem cum carnis habent.

De jure verò & pulmentis, an appellatione carniū prohibeantur, patet in primis, pulmentum prohiberi expresse: nam si nomine carniū non prohiberetur, frustra in Regula exciperetur, dum dicit, *Extra domos vestras sumere pulmenta cocta cum carnis*. Et si omnibus liceret, minimè pro itinerantibus tantum indulgeretur. De jure verò eodem modo dicendum est; imò à fortiori: quia magis ad carnes accedit, ac proinde clarissimè ex Regula colligitur, in omnibus nostris licitum non esse, pulmentis aut jure uti, ut expresse (satis pro argumentò à contrario sensu) Regula prohibet, & communis consensus Religionis approbat.

Quid verò pulmentum sit, & quando eo uti liceat, *infra hoc Cap.* dicemus.

IN TEXTU

Ibidem.

Nisi pro infirmitatis vel debilitatis remedio sumantur.

Cap. de Circa hæc verba notandum est, quanta arctitudine esus carniū prohibeatur, ut, cum in *superiori Cap.* de jejunio loquens, à jejunio non solum debiles & infirmos excuset, verum & alia justa causa impeditos, aut necessitate oppressos: hic equidem solum debiles & infirmos excipiat, & alias causas sive necessitates non admittat. Simile statutum de jejunio est apud Divum Benedictum *Cap. 36. sua Regula*, ibi: Sed & carniū esus infirmis, omninoque debilibus pro reparatione concedatur: at ubi meliorati fuerint, à carnis more solito abstineant. Ferè idem decernit *Innocentius III.* Archiepiscopo Bracharensi rescribens, & refertur in *Cap. consilium, de observatione jejunij*: ubi dum carnes die Sabbati prohibet, ait, Sic tamen, quod debilibus, & infirmis periculum non emergat. Et idem colligitur ex eodem, in *Cap. cum ad monasterium, de statu Monach.* ubi inquit: Debiles & infirmi, quæ necessaria fuerint sibi, tam in carnis quam in aliis, recipiant competentem. Quare nostra Regula idem quoque statuit de debilibus, & infirmis; ubi duo genera hominum designat, quibus esum carniū concedit, scilicet, infirmorum, & debiliū: illis autem concedit pro reparatione sanitatis, istis vero pro reparatione virium. Quis vero sit debilis & infirmus dicendus, oportet ut aperiamus,

DV.

D V B I V M III.

Quibus ex causis carnibus vesci liceat? ubi qui sint dicendi infirmi ac debiles, explicatur.

Infirmi autem debilitatem solum ad esum carniū, & non ad aliam causam sufficere, nuper dicebamus. Quare nobis explicandum restat, quid in infirmitas, vel debilitas sit?

Modestinus iuriconsultus in *lib. i. ff. de adilitio edito*, Morbus (ait) est habitus cujusque corporis contra naturam, qui usum ejus ad id faciat deteriorem, cujus causa nobis natura sanitatem ejus corporis dedit. Hoc Modestini responsum refert **Gellius** *lib. 4. noctium Atticarum* *Cap. 2.* & dicitur morbus, teste **Archid.** in *C. legimus de appellationibus* in *6.* quia interdum mortem pariat.

De debilitate verò variè juris interpretes loquuntur. Alii illum debilem appellant, cujus manus abscissa fuit, ut patet ex *Cap. 2. de Clerico agro*, & debilis: ac proinde qui officio alicujus membro impeditur, debilis appellatur. Alii vero infirmitatem ac debilitatem pro eodem usurpant, ut patet in *l. servum*, de Verborum oblig. *l. ff. de Veruna de officio Consulis*, & *l. si cut, in fine ff. ex quibus bonis obli. causis major.* At quamvis aliquando morbus pro debilitate, vel è contra accipitur, ut prædicta jura fatentur: tamen quando in aliqua lege junguntur hæc duo, infirmitas, & debilitas, aliquid amplius in uno, quam in alio latet: ut patet ex *l. si cut*, *Rubrica de clerico agro*, & *debilibus*. Si enim debilitas nihil aliud esset, præter ægritudinem, frustra diceretur de ægrotis & debilibus. Quare, cum debilitas & infirmitas diversa sint, oportet, ut aperiamus, quid unaquæque earum sit. Quæ Philosophia non à juris prudentium responsis, sed à medicæ artis professoribus mendicanda est.

Morbi ex **Galenus** est affectus præter naturam lædens operationes sensibiliter, ut refert **Galenus** *lib. de differentiis morborum* *Cap. 2.* & *l. lib. methodi medicandi*, & *lib. artis medicae*, & *ibidem* omnes Expositores. Dicitur, quod, lædat sensibiliter: quia in aliquibus contingere solet aliquando quædam neutra dispositio: quia tamen per illam non læduntur sensibiliter opera, sive naturalia, sive animalia, sive vitalia: dispositio illa morbus non dicitur. Morbus idem est, quod ægritudo sive infirmitas, ut omnes medici fatentur.

Debilitas idem est, quod imbecillitas apud medicos: imbecillum vero, testante **Galenus** *de differentiis Symptomatum* *Cap. 4.* est quod vix, vel ægrè, & longo tempore fit: ubi videtur **Galenus** inter genera Symptomatum, sive accidentium morborum, imbecillitatem enumerare. Sed quia in aliquibus contingit imbecillitas citra id, quod præcesserit morbus, saltem sensibilis, ut in quibusdam correptis atrophia, seu corporis resolutione: oportet amplius quid propriè imbecillitas sive debilitas significet, investigare.

Per debilitatem igitur intelligere debemus, corporis & actionum ejus languorem, & imperfectionem: veluti se habeat corpora, quæ à medicis dicuntur neutra, quæ sunt media inter corpora sana, & ægra: quoniam non habent illam perfectionem actionum, quæ sanis debetur, neque illad actionum vitium, quod corpora ægra; sed medio modo se habent, & ideo dici

Thom. à Iesu Oper. Tom. 1.

solent debilia, languida, corpora lapsa, sive neutra. Sunt autem ista corpora, teste **Galenus** *Hæc sunt lib. artis medicae* *Cap. 6.* in duplici differentia: duplici: nam alia sunt neutra decidentia, alia convalescentia. Decidentia illa corpora neutra dicuntur, quæ sunt paratissima ad ærotandum: quæ licet ætè non ægrotent, habent tamen tantam aliam debilitatem, ut ex qualibet minima occasione statim morbis ac infirmitatibus cortipiantur, tanquam illis maximè obnoxia.

Alia sunt corpora neutra convalescentia, in quibus licet jam cessaverit ægritudo, debilitas tamen, ratione morbi præcedentis, & evacuationum, & aliorum remediorum, quæ pro extirpatione morbi à medicis fuere applicata, adhuc præfens est, ita, ut si non optimè regantur ac gubernentur, non solum in victis ratione, sed etiam in aliis, facillimo negotio de integro in morbum incidant. Ita de duplici hac imbecillitate loquitur est **Galenus** *lib. artis medicae* *ut supra*, & *ibi* Expositores omnes. Fit ergo ex his, imbecillitatem medium quoddam esse inter est sanitatem & ægritudinem, & hanc duplicem dicitur quod esse, aliam, quæ est dispositio ad morbum, & damnamur minatur illum: aliam vero, quæ ex tertransactio morbo in corpore remanet. Regula tatem & igitur in duobus casibus etiam carniū conceditur. Primus est pro infirmitatum remedio: nam hæc convenienter absque indulgentia carniū curati non possunt. Concedit etiam pro imbecillitatis aut debilitatis reparatione, tam in debilitate decidentia, quam convalescentia: ut & illa ad ægritudinem non perveniat, & morborum principis obvietur, ne cum mala per longas convalescentias moras, sero (ut alter dixit) medicina pareatur: hæc verò ita adjuvetur, ut pristina vires reparentur, & pericula relabendi in morbum de medio tollantur.

In his verò maxima cum consideratione Prælati procedendum est. Nam cum hæc sit ex præcipuis nostræ Regulæ observantis, curati summopere debet, ut potissimum inter alias observetur. Olim verò in *Regula Alberti* hac cautione erat statutum, ut solum carnes nimis debilibus concederentur, quod forte ob eam rationem factum existimo, ne (scilicet) quæ est hominum (natura inclinante) proclivitas ad credendum, vel suspicandum majores de se necessitates, quam revera eis sint, ex qualibet debilitate leviter moverentur ad esum carniū procurandam. Hac igitur de causa addita est ab **Alberro** illa particula (*nimia*) quam **Innocentius** de medio sustulit: quia nimia debilitas nihil aliud est, quam morbus & ægritudo. Ipse verò solum posuit (*debilitatem*) ut distingueret inter *debilitatem*, & *infirmitatem*, in sensu quo supra diximus: ut tollerentur scrupuli Fratrum, quibus angi possent, an debilitas nimia, media vel parva esset.

Oportet ergo, ut maturè esus carniū concedatur, & consulto medico, ubi de infirmitate probabiliter dubitatur, fiat. Nam quando infirmitas evidenter apparet, opus medico non est. Neque oportet, debilitatem quamlibet statim carniū curate: cum jus, & ova multis sape sufficiant. Recolenda sunt, quæ ex **Antonino Dubio** primo hujus *Cap.* adduximus: maximè verò illud, quo monet, ne quis facile se ærotum aut debilem credat, ut carniū esu fruatur. Hos acriter reprehendit **D. Bernardus** in

Aaa 2

Apologia

Apologia ad Guilielmum Abbatem, his verbis: Ajunt enim, incolumes ac validos juvenes conventum solere deserere, & in domum se infirmorum, qui non sunt infirmi, collocare, & carnium elu (qui vix ægrotis duntaxat, & omnino debilibus, ex Regulæ discretionem, pro virium reparatione conceditur,) non quidem corporis infirmitatis ruinas reficere pro incommodo, sed carnis luxuriantis curam perficere in desiderio. Quid hoc ignavia est, prandiis incubare longioribus, aut nudum molli volutari in lecto? O boni milites, sociis in sanguine & cæde versantibus, vos, aut cibos diligis delicatos, aut somnos capitis matutinos? Et infra: Delicata nimis medicina est, prius alligari, quam vulnerari: membrum non percussum plangere, & necdum suscepto ictu, admoveere manum: fovere unguento, ubi non dolet: emplastrum adhibere, ubi scissura non est. Sic Macarius vixit: sic Basilus docuit: sic Antonius instruit: sic Patres in Ægypto conversati sunt. Hactenus Divus Bernardus.

I N T E X T V

Ibidem.

Et quia vos oportet frequentius mendicare itinerantes: (ne sitis hospitibus onerosi) extra domos vestras sumere poteritis pulmenta cocta cum carnisibus &c.

HÆC verba denuo in mitigatione ab Innocentio IV. addita sunt, quibus concedit, ut itinerantibus Fratribus sumere liceat pulmenta cocta cum carnisibus: cujus permissionis Regula rationem reddit, ne recipientes Fratres solitudine querendi, ac parandi eis cibos gravenur: & ideo eis tales cibi conceduntur, qui facile apud omnes inveniuntur, qualia sunt pulmenta cum carnisibus cocta. Præterea circa illa verba: *Et quoniam vos oportet frequentius mendicare itinerantes*; Dubitatur, an illud verbum (*oportet*) vim habeat præcepti, an verò tantum significet condecenciam quandam, & honestatem: & sic tantum sit consilium?

Utrum
verb.
oportet
præceptum,
an
consiliū
indictet.

Respondeo, quod, quamvis verbum illud (*oportet*) secundum probabiliorem sententiam præceptivum sit, ut *supra in præfationibus Dub. 7.* adducebamus: tamen hic ex adjectis quasi honestatem quandam, & condecenciam status significat: quasi dicat: Quoniam vos paupertatem strictissimam profiteremini, oportet eam ut plurimum itinerantes in mendicando observare. Et licet de mendicitate expressè tantum hic decernatur: tacitè verò ut pedites itineremus, ex mente Regulæ colligi videtur: quia nunquam equitantes mendicare consueverunt: & præterea, quia maximè modus iste itinerandi paupertati convenire dignoscitur. Neutrum verò Regula præcipit, sed tantum monet: idque non semper, sed frequenter debere fieri commendat. Propter hanc etiam mendicitatem permittit Regula, ut edere pulmenta liceat, ne nos pauperes, onerosi, ex diversitate victus hospitibus fiamus.

Dices, quare Regula non permittit, ut come-

derent de omnibus quæ fratribus apponerent, quia hoc videtur major perfectio, cum id Christus Dominus Apostolis itinerantibus præceperit, ut ederet quæcumque illis apponerentur: & ita Divus Franciscus 3. Cap. sua Regula præpò finem, suos fratres per mundum euntes monet, ut secundum sanctam Evangelium, de omnibus cibis eis apposis liceat manducare.

Respondetur, quod illa à Domino nostro JESU Christo in Evangelio Apostolis prædicatum in mundo, præcipua forma, non præceptum, sed indulgentia (necessaria tamen pro ratione status) fuit. Nam ut optime D. Bonaventura in *Apologia pauperum, in 2. responsione 2. particula art. 1.* oblevat: Quia discipuli pauperes erant, & laboriosis prædicationis exponerantur discipulis, ne pro penuria, & difficultate laboris in seipsis deficerent, vel pro diversitate victus onerosi redderentur suscipiendis ipsos, hujusmodi fuit eis à Domino forma præscripta, tam piè, quam provide, ut & aliis condescenderent, & injunctam sibi laborem vituliter tolerare valerent. Ex quo elucet, quod tam abstinere à carnisibus & vino, quam his uti, fieri possit perfectè & imperfectè: sed unum (scilicet abstinere) fit perfectè ex proprio genere: alterum verò ratione circumstantiæ adjunctæ, cum ex se magis declinet à perfectione. Hæc Bonaventura. Ex quibus colligitur, de se perfectus esse, servare abstinenciam à carnisibus, quam eis uti. Et licet prædicantibus Apostolis, tum ne recipientibus ipsos fierent onerosi, tum ob prædicationis laborem, permittum sit carnisibus uti: ad huc tamen itinerantibus fratribus Regula tantum concessit uti pulmentis, quia non erat tantus labor, ac prædicatio Evangelii: & hoc sufficiebat, ut Fideles eorum susceptione non gravarentur: quod magnè fuit perfectio.

Quid verò sibi Regula velit pulmenti nomine, non facile est aperiri discernere: pendet enim hujus declaratio ex nozione propriæ significationis hujus vocis, *Pulmentum*, quæ non apud omnes eodem modo sonat. Pulmentum ergo à pulite apud Varonem *lib. 4. de lingua Latina*, & alios probatos auctores invenies. Puls autem eodem Varone teste sic dicta est; quia ut scribit Apollodorus, tonitruum edit, cum ferventi aqua infusum: quod insinuat: his verbis: *Pulmentum esse cibum ex farre comminuto, in farinam redactum, & aqua respersum* (que es lo que dezimos en Romance *puchas, o poltadas*.) Hoc cibo quondam Romani pro pane utebantur. Plinius *lib. 18. Cap. 8.* *Puls autem* (inquit) *non pane vixisse longo tempore Romanos, manifestum est.* Unde & pulmentaria hodie dicuntur, sive puls ipsa, sive quodvis aliud ad modum puls confectum. Huic puls acceptio faver Alexander ab Alexandro *lib. 3. dierum genialium Cap. 11.*

Secundo apud Athenæum, *lib. 14. Dipnosophilistarum*, puls non pro cibo liquido, (quem prædicti Authores pulmentem seu puchas vocant:) sed pro solidiori quodam cibo potius accipitur. Ejus verba referam: *Pultis* (inquit) *meminit sic Alimæ. Jam Pyaniam pulmentem præbebit, cibidron candidum & cereum fructum.*

Est autem Pyanion, ut inquit Sossibius, omnium seminum congeries, in passo cocta. Et paulò post: *E frefis leguminibus puls.* Sentit igitur Athenæus ex mente Sossibii & aliorum, pulmentem esse cibum ex variis seminibus vel leguminibus fractis, & coctis

coctis, in qua significacione pulmentum apud Plautum in Aulul. inuenies, dum inquit:

Pulmentum pridem eidem eripuit miluis,

Homo ad Prætorum plorabundus deuenit.

Unde solidior cibus pulmentum erit. Nam si puls esset ex aqua, & farina tantum, unguibus milui rapi non posset. Pulmentum igitur est quodvis olerum siue leguminum genus, quod cum carnibus elixari solet.

Tertiò modo sumitur pulmentum latiori significacione: non enim certum cibum ex herbis, vel ex pulte, aut farina confectum, sed utrumque horum comprehendit. Et sic ejus significacio secundum varietatem materiz, ex qua fit, attendi debet. Unde Isidorus lib. 2. *Erymolog. Cap. 2. Pulmentum à pulte dicitur: siue enim sola puls, siue quid aliud participacionis sumatur, pulmentum dicitur.*

Quarta ratione pulmentum etiam sumitur pro jure, siue pro re potabili, teste Ambrosio Calepino, verbo (*pulmentum.*) Quod ex Apuleio confirmat. Quam etiam significacionem apud Cælium Rodiginum lib. 9. *lectionum antiquarum Cap. 16.* post medium, approbatam inuenies. In proposito ergo pulmenta cocta cum carnibus intelliguntur, legumina, aut olera ipsa, quæ simul cum carnibus elixari solent, siue quodcunque aliud, dummodo carnes non sint, neque ex eis sementiam originem trahant, quòd tamen cum carnibus decoqui solet: sub quo etiam palmento jus ipsum comprehenditur.

Ex his clare constat, quid nomine, *pulmenti* Reg. p. 3. Regula velit. Et præterea constat, quando his C. 7. §. 3. pulmentis uti liceat, nempe, itinerando, & extra domos nostras. Ex quo fit, quòd Fratres itinerantes, dum ad alios Ordinis Conuentus perveniunt pulmentis his vesci non possint ratione illorum verborum. *Extra domos vestras.*

Nec sufficit, manducare extra domos, nisi in aliquo itinere sint, ut pulmenta edere liceat: quia hoc tantum concessum est pro itinerantibus. Tandem colligo, quòd licet hospitibus onerosi Fratres non sint (quia alias divites sunt) prædicta concessione uti apud quoscunque possint: quia licet cesset ratio Regulæ in particulari, non tamen cessat in universali: & hoc sufficit ut possint pulmenta cum carnibus cocta edere.

Francisc. à S. Elia & Stephanum à S. Paulo; ac tandem in fine subjungit ex Constitut. Congreg. nost. Italicæ x. p. cap. 9. nu. 9. hæc verba: *Hormannus Fratres nostros extra claustra justa de causa vescentes, ne facile usentur indulgentia Regula, que pulmenta cum carnibus cocta permittit, ne sint hospitibus onerosi, quòd efficiant, si levi de causa non credant, se fore hospitium onerosos.*

D V B I V M IV.

An possit dari aliquis casus, in quo, si quis carnibus sine necessitate utatur, peccet mortaliter?

Non quærimus hic de eo, qui ex contemptu hoc Regulæ præceptum transgreditur, de quo satis clare constat peccare mortaliter: sed solum, dubium est de eo, qui quidam ob delectationem, siue aliam non justam causam carnibus vescitur. Et ut breviter hanc dubitationem resolvam, primò certum est, eum qui carnes sine scandalo ederet, non peccare mortaliter: quia

Thom. à Ista Oper, Tom. I.

cum hoc Regulæ statutum de se solum obliget ad venialem culpam, & ex alia parte non appareat aliquod aliud præceptum, sine dubio ejus transgressio non est de genere lethalis culpæ: quamvis non dubitem, intra venialem offensam, esse gravissimam, & dignam, ut à Prælati severè & acriter puniatur.

Secundò certum est, eum, qui hoc præceptum cum scandalo transgreditur, peccare mortaliter. Pro quo notandum est ex D. Thom. 2. 2. q. 43. art. 1. scandalum esse duplex, aliud activum, aliud passivum. Scandalum activum nihil aliud est, quam dictum vel factum minus rectum, (hoc est, malum vel habens speciem mali,) præbens alteri occasionem peccandi. Et hoc scandalum nulla ratione licet. Alterum est scandalum passivum, quod tantum est in eo, qui scandalizatur: & dici solet scandalum Phariseorum, ut docet idem D. Thomas ut supra art. 2. Est autem discrimen inter utrumque scandalum, primò, quia scandalum activum semper sequitur ex aliquo peccato: scandalum verò passivum ex opere ex se bono.

Præterea, quia scandalum primo modo (scilicet activum) semper tenemur vitare: ac proinde si ex nostris dictis aut factis pessimis sequatur, modo erit peccatum mortale, nisi quis omittat ea, ex quibus scandalum sequitur. Secundo verò modo, nempe, propter scandalum passivum, hoc est, propter peccatum scandalizati vitandum, non sunt dimittenda quæcunque bona, sed tantum ea, quæ sunt de consilio, aut bona temporalia non necessaria, ut tradit D. Thomas art. 7. & 8. *ejusdem questionis.* Nec tamen semper omittenda sunt ea, quæ sunt in consilio, & temporalia bona: sed tantum quando alius sumit occasionem peccandi ex bono opere non habente speciem mali, ex infirmitate, hoc est, ex passione & ignorantia. Nam quando ex malitia occasionem sumit, nulla ratione tenetur aliquis dimittere bona, aut temporalia, aut spiritualia etiam ea, quæ in consilio sunt, ut ex doctrina D. Thom. dist. 9. q. 43. aperè colligitur.

Constat igitur ex dictis, quando erit peccatum scandali, edere carnes sine necessitate, aut cum illa. Nam quoties quis absque morbo, vel debilitate aliqua, transgreditur hoc præceptum, & ex ejus transgressione aliis Fratribus præbetur occasio, ut si quoque passim, & sine justa causa carnibus utantur: tunc, qui cum hoc scandalo carnes manducat, peccat mortaliter: quia ex hac comestione datur aliis occasio ruinæ spiritualis, & solet esse in causa, ut rigor ac Regularis disciplina tepelcat: quòd respectu totius Religionis maximum damnum & scandalum est. Hoc scandalum activum appellatur, & omnes Authores ob prædictam rationem affirmant, Carthusienses cum scandalo carnibus vescentes peccare mortaliter.

Qui verò cum necessitate carnibus vesceretur (maximè si necessitas argens sit) etiam si alii scandalizentur, non peccat mortaliter. Hoc dictum pugnat contra communem sententiam Authorum, quos adduximus *Dubio primo hujus capituli* qui asserunt, Carthusiensem, etiam in extrema necessitate constitutum, cum scandalo carnibus vesci non posse: cujus contrarium nobis verius videtur, nempe, quòd si Carthusienses tenentur in tali casu necessitatis, ut ipsi affirmant, carnibus vesci, abstinere non debeant

Aaa 3 propter

Quali pulmento, juxta Regulæ vesci liceat.

Vid. nost. Hieron. Gratian. in discipl. Reg. p. 3. C. 7. §. 3. Lezana Tom. 5. in Mariam. Reg. Carm. nu. 141. Anton. à Spiritu S. l. 1. supra cit. n. 426 juxta editionem Colon. qui etiam citat nost.

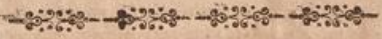
Francisc. à S. Elia & Stephanum à S. Paulo; ac tandem in fine subjungit ex Constitut. Congreg. nost. Italicæ x. p. cap. 9. nu. 9. hæc verba: *Hormannus Fratres nostros extra claustra justa de causa vescentes, ne facile usentur indulgentia Regula, que pulmenta cum carnibus cocta permittit, ne sint hospitibus onerosi, quòd efficiant, si levi de causa non credant, se fore hospitium onerosos.*

Thom. à Ista Oper, Tom. I.

IN IESU
Spiritu
II
III
IV

Quando quis carnes comedendo peccet lethaliter?

propter scandalum, imo etiam si non teneantur, dummodo eis licitum in tali casu sit, vesci carni- bus. Quia eum præceptum sit tuendi propriam vitam, non omittenda ejus adimpletio, ratione scandali passivi, quod tantum obligat, ut ratione ipsius temporalia bona solum, & ea, quæ sub consilio sunt, præmittantur. Eodem modo judicandum est de eo, qui inter nos cum scanda- lo aliorum passivo carnes edit: quia non vi- deo, quare abstinere teneatur, si alias ei pro in- firmitate, vel debilitate reparanda necessariz sint. Dixi (*urgens necessitas*) quia certe non qua- libet necessitas sufficeret: quia cum subvenire huic non sit sub præcepto, & ex alia parte sequa- tur pusillorum ruina, charitate id postulante, præmittendus tunc est carniū usus. Maxime verò inter seculares hæc doctrina locum habet, qui faciliè ad scandala proni sunt. Quare coram eis maxima cum cautela carnibus utendum est.

IN TEXTU

Ibidem.

Sed & carnis suprà mare vesci licebit.

Hæc etiam exceptio communi Regula, quæ de carniū abstinentia ab Alberto tradita est, addita fuit ab Innocentio IV. in mitigatione, nempe, quod *suprà mare carnis vesci licet*. Quod ideo permillum videtur, quia navigantes, si hoc remedio non uterentur, regere possent su- stentari.

Dubio
satisfit
incidenti

Circa hanc partem dubitabit aliquis, an in locis maritimis, in quibus Religiosi degunt, si aliquando recreationis gratia mare ingredian- tur, possent hac Regulae concessione uti? Re- spondeo, id minimè licere: quia licet Regulae verbis hoc factum consonet, aperte tamen est contra ejus intentionem & mentem, quæ plus inspicienda est, quam verba: quia finis sive mens Regulae id permittentis fuit, quia plerumque su- pra mare alia à carniibus alimenta non inveniun- tur: finis autem hic omnino cessat tam in parti- culari, quam in communi in nostro casu: & sic cessat etiam permillio, quæ ob hunc finem data est. Nec utcumque navigantibus hoc permitti- tur, sed tantum illis, qui supra mare. Quare in fluminibus navigantibus hæc indulgentia non gau- dent: quia in illis etiam cessat ratio hujus per- missionis.

Glossin C.
Carnem
de consec.
d. 7.

Dubitari tamen potest, an in mensis Episco- porum vel Principum, vesci carnis liceat? Cujus affirmativa pars videtur communi: er- cepta, & non obscure insinuat in glossa in Cap. Carnem, de consecratione, distin. 5. ubi hic habe- tur: *Si autem à Principe, vel Episcopo invitentur, pro benedictione & obedientia degustare non metuant.*

Vid. su-
pra cir.
Anton.
nu. 428.
& seqq.
& Com-
ment.
nost. Frä-

Hæc tamen sententia, licet communiter apud Religionum vulgus circumferatur, sine funde- mento, & sine ratione excogitata est. Nam ne- que in jure fundata, neque ab Authore aliquo gravi approbata hæcenus reperitur, ut ne ipsa quidem glossa in dicto Capitulo *carnem* eam te- neat. Nam tantum ibi docet, Gratianum præ- termississe in dicto Capitulo *Carnem* prædicta verba, nempe, *Si autem à Principe, vel Episcopo*

invitentur, quæ habebantur apud Fræduo- sum Episcopum, ex quo desumptus fuit ille ce- xus; Quare, cum illa verba in corpore juris non sint inserta, nullam facultatem, nec licentiam monachis præbent: præsertim eum post Pium IV. & Pium V. Gregorium XIII. (ut habetur in initio decreti) declaraverit, ut omnia in corpore decreti emendata, & apposita, quam diligentis- sime retineantur, ita, ut nihil addatur, aut immi- nuatur. Imò, quamvis dicto Cap. *Carnem*, illa verba adderentur, ridiculum esset, existimare, ex vi illius capitis, nobis contra nostram Regulam indulgentiam concedi, apud Episcopos vel Principes comedendi Carnes. Primò, quia si addantur in dicto Cap. omnia verba à Gratiano prætermissa, invenies etiam monachis longè proficiscentibus concedi, ut ex volatibus sus- tententur: unde simili ratione nobis id liceret, quod est absurdum.

His addo, quod etiam extra Refectorium nobis liceret Carnium usus. Nam hoc permitti- tur monachis in Cap. *Cum ad monasterium* §. in Refectorio, de statu monachorum: imò, & in ca- mera vel mensa Prælati, ut ibidem etiam decer- nitur. Quæ omnia absurda, & ridicula sunt. Se- cundo, quia etiam si daremus id expressè decreti in dicto Cap. *Carnem*; nullatenus nobis liceret, ea solum facultate carnes manducare. Quia de- creti decisiones tantum sunt, veluti quidam ca- nones vel admonitiones, nec sunt (ut ita lo- quar) præcepta, aut decreta jure observanda. Quare non liceret eis contra Regulam uti. Ex quamvis adhuc sint vera Pontificum decreta, quæ Carnium usum, vel extra Refectorium monachis, vel apud Prælatos indulgent, (ut habetur dicto Cap. *Cum ad monasterium*): lo- quuntur tantum de monachis nigris, circa quos olim antiqua juris decreta ferebantur. Et sic non sunt extendenda ad alias Religiones. Quis enim audeat dicere, Carthusiensibus, Camaldulensi- bus, aut Fratibus Minorum Ordinis vel aliis, quibus ex vi suæ Regulae, vel Constitutionum, usus carniū interdicitur, licere apud Episcopos vel Principes carnis vesci? Loquuntur igitur ea jura (siquæ sunt) de monachis Regulam D. Benedicti observantibus. Et adhuc etiam de his, aut aliis in nullo textu juris cautum invenitur, eis licere apud Episcopos vel Principes comede- re Carnes. Quod si alicubi hoc reperitur, hoc ideo à jure olim permittebatur, quia Episcopi tunc Religionibus præsidebant. Quare ut Præ- lati in usu carniū poterant cum monachis dis- pensare, ut habetur in dicto Cap. *Cum ad mona- sterium*.

Quid ergo dicendum erit, si Episcopus, vel Princeps aliquis speciale privilegium habeat à summo Pontifice in prædicto casu concessum? Licebitne tunc sine transgressione Regulae, hu- jusmodi privilegio gaudere? Respondeo, adhuc mihi dubium esse, id licere: quia nunquam Pon- tifices specialibus his privilegiis intendunt, fan- ctissimis Religionum Regulis in Ecclesiâ appro- batis derogare.

Finis tertiæ Partis.

PARS

Legend.
Committ.
nost. Frä-
cific. in
hoc Re-
gul. Cap.
qui enu-
cleatus,
uberius
que can-
ta ex-
ponit
multis
adduct.
SS. P.
docu-
mentis
hæc Joa-
à JES
MAR